

[Aage Frandsen]

telser og afhængighed af kreditinstitutter og banker, langt fra er nogen selvstændighed.

Selveje har jo for dansk landbrug altid været det helt centrale, men spørgsmålet er blot, om den nuværende form for selveje er den nødvendige form for selvstændighed, som landbruget kan have. Det, der ligger i vores forslag, er en tanke om, at det afgørende er at have brugsretten. Brugsretten er det vigtige, og så fraskriver man sig naturligvis inflationsmuligheden. Om den er der nok også nogle landmænd i øjeblikket der tænker ved sig selv, at der var ikke megen fornøjelse ved at have den, for den er i disse år ikke rigtig til stede.

Det er egentlig det, der ligger i det, andet er det ikke, og så kan man selvfølgelig godt sige, at det er den rene socialisme, og jeg ved ikke hvad. Man har jo i nogle lande fondsejet landbrug, men ikke på den måde, som vi foreslår det. Vi bygger på andelstankegangen, på samme måde som man for 100 år siden skabte andelsbevægelsen ved, at det var dem, der var med og havde andele, der var ejere i fællesskab, og man havde én stemme pr. hoved og ikke pr. hoved. Det var et godt dansk princip, som desværre på nogle områder er ved at forsvinde. Det er den tankegang, vi gerne vil føre ud i livet, når det drejer sig ikke kun om det, der ligger i landbrugssektorens andet led, men også i den primære sektor.

Det, vi tænker på, er jo, at de mennesker får en brugsret, en ret, der også kan gå videre til arvingerne, og det vil sige, at for de pågældende mennesker vil det overhovedet ikke blive oplevet på anden måde end den form for selvstændighed, de har i dag. Der vil derimod ske det, at de vil kunne overtage deres brug, når de starter, langt lettere, end de ville kunne i dag, hvor der skal mange millioner kroner til i mange tilfælde, og mange har ikke råd til det. De vil lettere kunne få tilgang til landbruget.

Det er ikke, må jeg sige til hr. Rønholt, de mennesker, som overvejer at holde op i dansk landbrug, som, tror jeg, er mest begejstret for vores forslag. Jeg tror, at de, der er mest begejstret, er dem, der gerne vil starte i dansk landbrug, og det er dem, som er startet for nogle år siden og mærker, hvor hårdt det er.

Og så vil jeg godt vende tilbage til de steder, hvor man altså kender til folk, der er i landbrug. Det gør man f.eks. i England, men jeg tror ikke, at de engelske landmænd, som jo ju-

ridisk set er forpagtere, føler sig som forpagtere, fordi det er en brugsret, de har, på samme måde som selvejerne i virkeligheden også har det.

Dengang vi i Danmark havde statshusholdningsbrug, så blev det da ikke betragtet som den rene socialisme og sådan noget. At vi gik bort fra det, var, fordi de ikke fik inflationsgevinsten, hvad de andre fik. Men det var ikke, fordi vi på den måde havde et landbrug, der var ringere, ineffektivt, i forhold til andre landbrug.

Det, jeg synes er lidt trist, er, at de borgerlige partiers ordførere taler med en røst som fra fortiden, man vil ikke tænke anderledes. Man taler om, at muren er faldet, og jeg ved ikke hvad. Og hr. Rønholt sagde, at det her forslag kunne være kommet for 20 år siden.

Jeg tror i virkeligheden, at forslaget har langt mere aktualitet i dag, fordi vi har set den måde, man har haft dansk landbrug på, og den frihed, man har haft i landbruget. Og det har man haft, og det har man følt at man havde. Det føler man jo ikke mange steder i dag, fordi man er tvunget af gældsbyrder. Og hvilken forskel gør det, at det er kreditforeningen, at det er bankerne, der ejer det landbrug, som man formelt selv ejer, i forhold til, at det er ejet af en fond, som man selv er medejer af?

Jeg har selv tænkt på, at med hensyn til beslutningsforslagets formulering af titlen skulle vi nok have valgt noget andet. Vi kalder det en jordbrugerfond, og så er der nogle, der ikke når længere ned i teksten, fordi de synes, at fonde er sådan noget slemt stats socialistisk noget.

Det, som også landbrugsministeren henviste til, nemlig tidligere ideer, var jo i virkeligheden dansk andelslandbrug, tror jeg man kaldte det dengang. Og det var jo ud fra andelsprincippet, og det er også det princip, vi bygger på.

Det er ikke, fordi vi hele tiden tænker på at socialisere Danmark. Nej, det drejer sig om at udbygge de principper, som vi tidligere kendte i dansk landbrug inden for andelsbevægelsen. Og det er altså principper, som gør, at man ikke ville stå med de gældsproblemer, som man står med i øjeblikket i dansk landbrug.

Vi opfattede det, da vi fremsatte forslaget, som et forslag, der også kunne løse aktuelle problemer. Jeg medgiver gerne ministeren, at de aktuelle problemer kan vi også løse ad an-